

لغات

• عَلِمَ: یاد داد	• جَذَع: تنه «جمع: جُذوع»	• آلة: وسیله
• عید: جشن «جمع: أعیاد»	• خَدَّت: سخن گفت	• آلهة: خدایان «مفرد: إله»
• غایة: هدف	• خَزَق: سوزاند	• أثر: اثر «جمع: آثار»
• فأس: تبر «جمع: فُؤوس»	• الحرب المفروضة: جنگ تحمیلی	• أُجِلِس (يُجِلِس): نشانید
• فَرِيَسَة: شکار «جمع: فَرانس»	• حَسِب: پنداشت	• أَحْضَرَ: آورد، حاضر کرد
• فَضَة: نقره	• حَضَارَة: تمدن	• أَسْوَأ: بدتر، بدترین
• فَم: دهان	• حَطَّ: بخت «جمع: حُطوط»	• أَشَدَّ: سخت تر، سخت ترین
• قَاتِل: جنگید	• حَمَل: تحمیل کرد	• أَصْنَام: بت ها «مفرد: صنم»
• قَذَف: انداخت	• حَنِيف: یکتاپرست	• أَضَاع (يُضِيع): تباه کرد
• قَرَابِين: قربانی ها «مفرد: قُرْبَان»	• حَمَل: برداشت، حمل کرد	• أَعْلَى: بالا، بالاتر، بالاترین
• قُرآن: خواندن، قرآن	• حَمِي (يَحْمِي): حفظ کرد، نگهداری کرد	• أَعَانَ (يُعِين): یاری کرد
• قوم: قوم، گروه «جمع: أقوام»	• جَدَاع: فریب	• أَعْنَى (أَعْن + نون وقایه + «ی»): مرا یاری کن
• قِيل: گفته شد	• حُذُوا (امر از «أخذ»): بگیرید	• أَعْنَى: بی نیازکننده تر، بی نیازکننده ترین
• كَأَنَّ: گویی، مانند	• حُرَافَة: سخن بیهوده، موهوم پرستی	• أَقِيم وَجْهَكَ: روی بیاور
• كَتَف (كَيْتَف): شانه «جمع: أكتاف»	• خَلِيل: دوست	• أُنِز (أناز - نِينِز): روشن کن
• کتابات: نوشته ها	• داء: بیماری	• أَنْقَذ: نجات داد
• لَ (اگر با ضمیر متصل نیاید): حتماً	• دار: خانه	• أَنْ: که
• كَشَرَ: شکست	• دین: آیین «جمع: أدیان»	• إِنْ: همانا، به درستی که، بی گمان، زیرا
• كُونُوا: باشید	• ذات: دارای	• إِنْقَاذ: نجات
• لا تُذْرِك: به دست آورده نمی شود، به دست نمی آید	• ذَكَر: یاد کرد	• إِنْمَا: تنها، فقط
• لِأَنَّ: زیرا، برای این که	• ذَكِي: باهوش	• إِحْمِنِي (أحم + نون وقایه + «ی»): از من نگهداری کن
• لَحْم: گوشت «جمع: لُحوم»	• رُسوم: نقاشی ها «مفرد: رَسْم»	• إِزْدَاد: زیاد شد
• لَعَلَّ: شاید، امید است	• سِن: دندان، دندانها «جمع: أسنان»	• إِشْتَهَاء: ب: ریشخند کردن
• لَكَنَّ: ولی، اما	• سَبَّ: دشنام داد	• إِكْتَشَف: کشف کرد
• لَيْت: کاش، ای کاش	• شدی: بیهوده و بوج	• إِنْشِرَاح: شادمانی
• ما تیلی: آنچه می آید	• سَلَام: آشتی، صلح	• أَنْشُوذَة: سرود «جمع: أناشید»
• مُجِيب: بر آورنده، پاسخگو	• سَلَم: صلح	• استوی: برابر است، برابر شد
• مَرَض: بیماری	• سیوی: به جز	• بَغْتَة: ناگهان
• مُكْسِرَة: شکسته، شکسته شده	• سِيَّاح: گردشگران «مفرد: سائح»	• بَحَثَ عَن: جست و جو کرد
• مَكْسور: شکسته	• سِيرَة: روش و کردار، سرگذشت	• بَدَّوُوا يَتَهَامَسُونَ: شروع به پیچ پیچ کردند
• مَفْسِدَة: مایه تباهی	• سَيْل: پرسیده شد	• بَسَمَات: لبخندها
• مَدْوُونَة: ویلاگ	• شَرَّ: بدی «جمع: سُور»	• بَعَث: رستاخیز
• مَرَّ: گذران، گذشتن	• شعائر: مراسم «مفرد: شعيرة»	• بَقِي: ماند
• مَسْكِين: نیازمند «جمع: مساكين»	• شعب: ملت «جمع: شعوب»	• بَكِي (يَبْكِي): گریه کرد
• مُفْتَرِس: درنده، شکارچی	• صَدْر: سینه «جمع: صدور»	• بلاد: کشورها «مفرد: بلد»
• مُكْرَم: گرامی	• صِرَاع: کشمکش	• بُنْيَانٌ مَرصُوضٌ: ساختمانی استوار
• مِنْ دُون: به جای	• ضاع: تباه کرد	• بیت: خانه «جمع: بیوت»
• نَبِي: پیامبر «جمع: أنبياء»	• طين: گِل، سرشت	• يَتَن: آشکار کرد، بیان کرد
• نَحَاس: مس	• غَضَب: پی، رشته عصبی «جمع: أعصاب»	• تَأَكَّد: مطمئن شد
• نِزَاع: کشمکش	• غَصْر: دوره، زمان «جمع: عُصور»	• تَبِع: تعقیب کرد
• نُقَاد: نقدکنندگان «مفرد: ناقد»	• غَظْم: استخوان «جمع: عظام»	• تَجَنَّب (تَجَنَّب - يَتَجَنَّب): دوری کردن
• نُقُوش: کنده کاری ها، نگاره ها «مفرد: نُقش»	• غَقَل: خردورزی کرد	• تَمَنَى (يَتَمَنَى): آرزو داشت
• يَد: دست «جمع: أيدي»	• غَلَق: آویخت	• تَهَامَس: پیچ پیچ کرد
	• عَلِم: دانست	• تَمَثَّل: تندیس، مجسمه «جمع: تماثيل»

واژه‌های مترادف

• قَاتِل = حازِب (جنگید)	• حین = عِنْدَمَا (وقتی که، هنگامی که)	• إِنَّ = لَ (قطعاً، حتماً)
• قَذَف = زَقَى (پرتاب کرد، انداخت)	• داء = مَرَض (بیماری)	• أَنَاذ = أَضَاء (روشن کرد)
• قَصَد = أَرَادَ = ظَلَمَب (خواست)	• رَأَى = شَاهَد = نَظَرَ = لَاحَظَ (دید، مشاهده کرد)	• إِهْتِمَام = عِنَايَة (توجه)
• قَوْل = مَقَال = كَلَام (سخن)	• شَكَّ = تَرَدَّد (شک، تردید)	• بَعَثَ = أَرْسَلَ (فرستاد)
• لَعَلَّ = عَسَى = زَيْمًا (شاید، امید است)	• سَبِيل = صِرَاط = طَرِيق (راه)	• بَعَثَ = قِيَامَة (رستاخیز)
• مَرصُوص = ثَابِت (استوار)	• سُدَى = عَبَثًا (بیهوده و بوج)	• بَغْتَةً = فُجَاءَةً (ناگهان)
• مُزَارِع = فَلَاح (کشاورز)	• سَبَوَى = غَيْر (به جز، مگر)	• بُنْيَان = بِنَاء = عِمَارَة (ساختمان)
• مُوَحَّد = خَنيف (یکتاپرست)	• سِيرَة = سُلُوك (رفتار، کردار)	• حَاوَل = جَدَّ = سَعَى = اجْتَهَدَ (تلاش کرد)
• نَصَبَ = جَعَلَ (قرار داد)	• شَرَّ = سَوَاء (بدی)	• خَدَّتْ = كَلِمَ (سخن گفت)
• نَلَى = نَجَى = يَأْتِي (می آید)	• صِرَاع = نِزَاع (درگیری)	• خَرَّقَ = أَشْغَلَ (سوزاند)
	• أَعَانَ = سَاعَدَ = نَصَرَ (کمک کرد)	• حَسِبَ = فَنَّ (پنداشت، گمان کرد)
	• فَرَحَ = اِنْشَرَحَ = شُرُور (شادی)	• حَفَّظَ = نَصِيبَ (بخت، بهره)

واژه‌های متضاد

• صِرَاع (کشمکش) ≠ يَسْلَم (صلح)	• جَلَسَ (نشست) ≠ قَامَ (برخواست)	• اِنْتِعَاد، تَجَنَّب (دوری جستن) ≠ تَقَرَّبَ (نزدیک شدن)
• ضَلَالَة (گمراهی) ≠ هِدَايَة (هدایت)	• خَنيف، مُوَحَّد (یکتاپرست) ≠ مُشْرِك، كَافِر (مشرك)	• اَسْوَأَ (بدترین) ≠ اَحْسَنَ، اَفْضَلَ، خَيْرَ (بهترین)
• قُرْبَ (نزدیک، نزدیکی) ≠ بُعْدَ (دور، دوری)	• داء (بیماری) ≠ شِفَاءَ (درمان)	• اَضْحَكَ (خندید) ≠ بَكَى (گریه کرد)
• نَافِعَ (سودمند) ≠ مُضِرَّ (زیان رسان)	• سَأَلَ (پرسید) ≠ أَجَابَ (پاسخ داد)	• اَنْقَذَ (نجات داد) ≠ هَدَمَ (نابود کرد)
	• شَكَّ، تَرَدَّدَ (شک، مردد بودن) ≠ اِطْمَئِنَّنَ، تَأَكَّدَ (مطمئن بودن)	• اَهْلَى (رام شده) ≠ مُفْتَرَسَ (درنده)
		• تَحَرَّكَ (حرکت کرد) ≠ تَوَقَّفَ (ایستاد)

جمع‌های مكثر

• عَصُور ← عَصْر (دوره، زمان)	• اَثَار ← اَثَر (اثر)	• اَيَّات ← بَيْت (خانه)
• عِظَام ← عَظْم (استخوان)	• اَلِهَة ← اِلَه (خدا)	• اَدِيَان ← دِين (آيين، دين)
• عُلُوم ← عِلْم (دانش)	• بِلَاد ← بَلَد (کشور)	• اَشْنَان ← سِن (دندان، دندانه)
• فُؤُوس ← فَأْس (تبر)	• تَمَائِيل ← تَمَثَال (تندیس، مجسمه)	• اَصْنَام ← صَنَم (بُت)
• قَرَابِين ← قُرْبَان (قربانی)	• جُدُوع ← جِذَع (تنه)	• اَعْصَاب ← عَضَب (پی، رشته عصبی)
• لُحُوم ← لَحْم (گوشت)	• حُظُوظ ← حَفَّظَ (بخت)	• اَعْيَاد ← عِيد (عيد، جشن)
• مَسَاكِين ← مَسْكِين (نیازمند)	• زُسُوم ← زَسَمَ (تصویر، عکس)	• اَقْوَام ← قَوْم (قوم، گروه)
• نَقَاد ← نَقْد (نقد کننده)	• سَيَّاح ← سَائِح (گردشگر)	• اَكْتاف ← كَتِف (کتف، شانه)
• نُقُوش ← نَقْشَ (کننده کاری، نگاره)	• شُرُور ← شَرَّ (بدی)	• اَنَاشِيد ← اَنْشُودَة (سرود)
	• شَعَائِر ← شَعِيرَة (مراسم)	• اَنْبِيَاء ← نَبِيَّ (پیامبر)
	• شُعُوب ← شَعْبَ (ملت)	• اَيْدِي ← يَدَ (دست)

- الف) لِلْمُشَابَهَةِ ب) لِلتَّخْمِينِ
 الف) لِلزَّجَاءِ ب) لِلتَّمْنَى
 الف) لِلإِرْتِبَاطِ ب) لِلزَّالَةِ الإِيْهَامِ
 الف) لا نرجو وقوعه ب) الشك و التردد

٢٨٧. لا تأمل عند الجاهل.
 ٢٨٨. ﴿رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾
 ٢٨٩. لا تقولوا كلاماً عن أسراركم للآخرين.
 ٢٩٠. لا تجليل في المراسيم.
 ٢٩١. يجب عليه أن لا يتكاسل.
 ٢٩٢. إن لا تحاولوا تفشلوا.
 ٢٩٣. لا تعارف لي من الأصدقاء.
 ٢٩٤. لا تكذب المؤمنة التي لا إثم لها.

- الف) النَّاهِيَةِ ب) النَّافِيَةِ
 الف) النَّافِيَةِ ب) النَّافِيَةِ لِلجِنْسِ
 الف) النَّهْيِ ب) النَّفْيِ
 الف) النَّاهِيَةِ - النَّاهِيَةِ ب) النَّاهِيَةِ - النَّافِيَةِ
 الف) النَّاهِيَةِ ب) النَّافِيَةِ
 الف) النَّافِيَةِ ب) النَّافِيَةِ لِلجِنْسِ
 الف) النَّافِيَةِ لِلجِنْسِ ب) النَّافِيَةِ
 الف) النَّفْيِ ب) النَّهْيِ
 الف) النَّاهِيَةِ - النَّاهِيَةِ ب) النَّفْيِ - النَّفْيِ
 الف) النَّهْيِ - النَّفْيِ ب) النَّهْيِ - النَّهْيِ

٢٧٤. ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾
 ٢٧٥. ﴿وَإِنْقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾
 ٢٧٦. إعلم أن التصبر مع الصبر.
 ٢٧٧. ليتكم تبتعدون من الكسل في الحياة.

١٩. عيّن نوع «لا» في العبارات التالية:
 ٢٧٨. لا بليّة أصعب من الجهل.
 ٢٧٩. ﴿لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ﴾
 ٢٨٠. ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾
 ٢٨١. التائب من الذنب كمن لا ذنب له.
 ٢٨٢. لا إيمان مع سوء ظن.
 ٢٨٣. لا عمل لك في المجتمع.
 ٢٨٤. لا تجتمع الخصلتان في مؤمن: البخل والكذب.
 ٢٨٥. لا شيء أضر من الجهل.
 ٢٨٦. لا ميراث مثل التفكر.

٢٠. انتخب نوع «لا» من بين الجوابين:
 ٢٩٥. ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ (ص) لَا يَخْزُوكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾
 ٢٩٦. اليوم لا ينفق مال و بنون.
 ٢٩٧. العاقل لا يتكلم عن برامجه بالناس.
 ٢٩٨. لا تطعموا المساكين مما لا تأكلون.
 ٢٩٩. لا تطلب الشر للآخرين.
 ٣٠٠. لا عبادة كأداء الفرائض.
 ٣٠١. لا معصية أنقل من الغيبة.
 ٣٠٢. أطلب العلم ولا تكسلن في اكتسابه.
 ٣٠٣. لا اعتمد على حبيب لا يوفى بعهده.
 ٣٠٤. لا تبتعدوا عني حتى لا تفشلوا.

مرور قواعد گذشته

٢١. انتخب الجواب الصحيح حسب قواعد المفردات:
 ٣٠٥. تَجَنَّبَ:
 ٣٠٦. آلِهَةٌ:
 ٣٠٧. أَسْوَأُ:
 ٣٠٨. تَأَكَّدَ:
 ٣٠٩. أَسْنَانُ:
 ٣١٠. مِيرَاثُ:
 ٣١١. ماضٍ من فعل «يطير»:
 ٣١٢. قَرَابِينُ:
 ٣١٣. نَارُ:
 ٣١٤. إِنْقَاذُ:
 ٣١٥. جِهَاتُ:
 ٣١٦. دُنْيَا:

- الف) الإِسْمِ ب) الفِعْلُ الْمُضَارِعُ
 الف) المذكّر ب) المؤنث
 الف) إِسْمُ التَّفْضِيلِ ب) الفِعْلُ الْمُضَارِعُ
 الف) الفِعْلُ الْمُضَارِعُ ب) الفِعْلُ الْمَاضِي
 الف) مفردة «سِن» ب) المثنى
 الف) المفرد ب) الجمع
 الف) طَارَ ب) طَيْرَ
 الف) الجمع السالم للمذكر ب) جمع التكسير
 الف) المؤنث ب) المذكّر
 الف) الجمع المُكسّر ب) المُفْرَدُ
 الف) الجمع السالم للمؤنث ب) الجمع المُكسّر
 الف) المذكّر ب) المؤنث

(دی ۹۷، دی ۱۴۰۰)

پُر تکرار (دی ۹۷، دی ۹۹، شهریور ۹۹، دی ۱۴۰۰)

(دی ۱۴۰۰)

پُر تکرار (دی ۹۷، شهریور ۹۹، دی ۹۹)

(دی ۹۹)

(شهریور ۹۸)

(دی ۹۹)

(خرداد ۱۴۰۰)

(خرداد ۱۴۰۰)

پُر تکرار (شهریور ۹۹، شهریور ۱۴۰۰)

(شهریور ۱۴۰۰)

(شهریور ۱۴۰۰)

(شهریور ۹۸)

(شهریور ۹۸)

۹۱۵. الْكِتَابُ الْمُفِيدُ يَزِيدُ مَعْرِفَتَكَ فِي الْحَيَاةِ.

۹۱۶. ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ﴾

۹۱۷. فَمَا اعْتَمَدَ الْعَقَادُ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ.

۹۱۸. ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

۹۱۹. عِنْدَمَا تَكْتَبُرُ فِرَاحُهُ، يُرِيدُ مِنْهَا أَنْ تَقْفِرَ مِنْ عَشَّهَا الْمُرْتَفِعِ.

۹۲۰. هَذَا الْعَمَلُ أَمْتَعٌ وَ أَنْفَعٌ مِنْ قِرَاءَةِ الْمَوْضُوعَاتِ الْمُتَعَدِّدَةِ.

۹۲۱. أَعْتَقِدُ أَنَّ الْفِكْرَةَ الْوَاحِدَةَ إِذَا طَرَحَهَا أَلْفُ كَاتِبٍ، أَصْبَحَتْ أَلْفَ فِكْرَةٍ.

۹۲۲. الْجِسْمُ الْقَوِيُّ هُوَ أَنَّهُ يَجْذِبُ غِذَاءً مُنَاسِبًا لِنَفْسِهِ.

۹۲۳. وَ لَا تُشَاهِدُ فِي حَيَاتِهِ إِلَّا النَّشَاطَ عَلَى رَغَمِ ظُرُوفِهِ الْقَاسِيَةِ.

۹۲۴. الْإِنْسَانُ الْعَاقِلُ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَجِدَ غِذَاءً فِكْرِيًّا فِي كُلِّ مَوْضُوعٍ.

۹۲۵. كُلُّ كَاتِبٍ قَدْ وَصَفَ نَابِلِيُونَ بِأَوْصَافٍ.

۹۲۶. الْعِلْمُ صَيِّدٌ وَ الْكِتَابَةُ قَيْدٌ؛ فَتَقَدِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ.

۹۲۷. ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

۹۲۸. يَبْنِي عُمُّهُ فَوْقَ جِبَالٍ بَعِيداً عَنِ الْمُفْتَرِسِينَ.

۱۳) اِنْتِخِبِ التَّرْجُمَةَ الصَّحِيحَةَ:

۹۲۹. «السُّيَاحُ تَعَرَّفُوا عَلَى الْمَنَاطِقِ السِّيَاحِيَّةِ وَ كَانُوا يَأْتُونَ إِلَى مِصْرَ»:

الف) گردشگران مناطق گردشگری را شناختند و به مصر می آمدند.

ب) گردشگران با مناطق گردشگری آشنا شدند و به مصر آمده بودند.

۹۳۰. «أَضْعَفُ النَّاسِ مَنْ ضَعْفَ عَنْ كَيْتَمَانٍ بِيْرَهُ»:

الف) ضعیف ترین مردم کسی است که نمی تواند رازهای خود را پنهان کند.

ب) ضعیف ترین مردم کسی است که از پنهان کردن رازش ناتوان باشد.

۹۳۱. «مَا اسْتَطَاعَتْ أَسْرَتُهُ أَنْ تُرْسِلَهُ إِلَى الْقَاهِرَةِ لِتَكْمِيلِ دِرَاسَتِهِ»:

الف) خانواده اش نتوانست که برای تکمیل تحصیلش او را به قاهره بفرستد.

ب) خانواده اش نمی تواند که برای تکمیل تحصیل او را به قاهره بفرستد.

۹۳۲. «لَا أَظُنُّ أَنَّ هُنَاكَ كُتُبًا مُكَرَّرَةً»:

الف) گمان نمی کردم آن جا کتاب های تکراری است.

ب) گمان نمی کنم کتاب های تکراری وجود داشته باشد.

۹۳۳. «كَانَ الْعَقَادُ مِنْ أَهَمِّ الْكُتَابِ فِي مِصْرَ»:

الف) عقاد مهم ترین نویسنده در مصر بود.

ب) عقاد از مهم ترین نویسندگان در مصر بود.

۹۳۴. «لَهُ فِكْرٌ قَادِرٌ يَسْتَطِيعُ بِهِ أَنْ يَفْهَمَ مَوْضُوعَاتٍ فِي الْمَجَالَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ»:

الف) فکر توانمندی دارد و می تواند موضوع هایی را در زمینه های زیاد بفهمد.

ب) فکر توانمندی دارد که می تواند با آن موضوعاتی را در زمینه های مختلف بفهمد.

۹۳۵. «طُوبَى لِعَيْنٍ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَيْنٍ فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ»:

الف) خوشا به حال آن چشمی که در راه خدا بیدار ماند و چشمی که از پروای خداوند لبریز بشود.

ب) خوشا به حال چشمی که در راه خدا بیدار ماند و چشمی که از پروای خدا لبریز شده است.

۹۳۶. ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾

الف) همه چیز به جز ذات او نابود می شود.

ب) هر چیزی به جز ذات او نابود شدنی است.

مَفْعُولٌ مُطْلَقٌ

درسنامه قواعد درس چهارم

به جملات زیر دقت کنید:

■ من امروز حتماً استراحت می‌کنم.

← کلمه «حتماً» بر «استراحت کردن من» تأکید می‌کند.

■ دوستانم بلند درس می‌خوانند.

← کلمه «بلند» بیانگر چگونگی و حالت «درس خواندن» است.

■ دشمن از ما حقیقتاً می‌ترسد. ← «حقیقتاً» بر اتفاق افتادن فعل تأکید می‌کند.

■ چرا تو آرام حرف می‌زنی؟ ← «آرام» بیانگر چگونگی و حالت وقوع فعل است.

کلماتی که به آن‌ها اشاره کردیم به نوعی قید فعل هستند؛ یعنی با فعل جمله

سر و کار دارند، یا بر اتفاق افتادن آن تأکید می‌کنند یا می‌گویند فعل چگونه

و با چه کیفیتی اتفاق می‌افتد. این وظیفه در زبان عربی به عهده مفعول

مطلق است؛ پس مفعول مطلق همان قید فعل است. حال سؤال اصلی این

است که مفعول مطلق چه ویژگی‌ای دارد و در چه جملاتی می‌آید؟ برای

داشتن مفعول مطلق، یک جمله فعلیه می‌خواهیم که بعد از فعل و اجزای

جمله (مثل: فاعل، مفعول و...) مصدر منصوب همان فعل بیاید؛ یعنی این

مصدر هم‌ریشه با فعل جمله باشد.

فرمول مفعول مطلق: فعل + فاعل ... مصدر فعل

مثال: ■ نَكَلَّمَ الْمَدِيرَ تَكْلِيمًا. ← با مدیر قطعاً حرف می‌زنیم.

فعل و فاعل مفعول مطلق

■ تُطَالَعُونَ الْمَقَالَاتَ مُطَالَعَةً دَقِيقَةً. ← مقاله‌ها را دقیق مطالعه می‌کنید.

فعل و فاعل مفعول مطلق صفت

■ تَجَهَّدُ فِي الْأُمُورِ اجْتِهَادًا الْأَب. ←

فعل و فاعل ج م مفعول مطلق م. الیه

در کارها مانند پدر تلاش می‌کنی.

پس برای داشتن مفعول مطلق، وجود یک فعل و یک اسم (مصدر) هم‌ریشه

با آن فعل، ضروری است.

بعد از آشنایی کلی با مفعول مطلق، باید با انواع مفعول مطلق و کاربردهای

آن آشنا شویم.

■ مفعول مطلق به دو دسته تقسیم می‌شود و دو کاربرد متفاوت دارد:

۱. مفعول مطلق تأکیدی

مصدر منصوب فعلی جمله است که بر وقوع فعل جمله تأکید می‌کند و

به تنهایی (یعنی بدون صفت و مضاف‌الیه و جمله وصفیه) بعد از فعل می‌آید

و همواره تنوین دارد.

مثال: ■ يَذْهَبُ عَلَيَّ ذَهَابًا. ← علی حتماً می‌رود.

فعل فاعل مفعول مطلق تأکیدی

■ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ اسْتِغْفَارًا. ← از خداوند قطعاً طلب بخشش کردم.

فعل و فاعل مفعول مطلق تأکیدی

■ أَنْصَرَ اللَّهَ نَصْرًا. ← خدا را واقعاً یاری کن.

فعل و فاعل مفعول مطلق تأکیدی

مطلق تأکیدی

این سه تارو با ریتم به خاطر بسپارید: «تأکید، تنها، تنوین»

۲. مفعول مطلق نوعی (بیانی)

مصدر فعلی جمله به همراه صفت یا مضاف‌الیه یا جمله وصفیه، بعد از فعل

می‌آید و چگونگی انجام فعل را مطرح می‌کند.

مثال: ■ صَبَرَ الْمُؤْمِنُ صَبْرًا حَسَنًا. ← مؤمن به نیکی (خوب) صبر کرد.

فعل فاعل مفعول صفت

مطلق نوعی

■ صَبَرَ الْمُؤْمِنُ صَبْرًا أَيُّوبَ. ← مؤمن مانند ایوب صبر کرد

فعل فاعل مفعول م. الیه

مطلق نوعی

مفعول مطلق نوعی به همراه مضاف‌الیه بیانگر تشبیه است.

■ صَبَرَ الْمُؤْمِنُ صَبْرًا لَا يُوصَفُ. ←

فعل فاعل مفعول جمله وصفیه

مطلق نوعی

مؤمن به‌گونه‌ای صبر کرد که وصف نمی‌شد.

یادآوری: جمله وصفیه، جمله‌ای است که بعد از اسم نکره

می‌آید و آن را توصیف می‌کند.

مثال: جاء رجلٌ يضحك. ← مردی که می‌خندید آمد.

نکره جمله وصفیه

سؤال: ■ شما گفتید که مفعول مطلق مصدر فعل هست، خُب ما مصادر فعل‌ها

رو چطوری تشخیص بدیم؟

پاسخ: مصادر دو نوع هستند:

① با قاعده یا ثلاثی مزید: در درس سوم و چهارم سال دهم با باب‌های مزید

آشنا شدیم و یاد گرفتیم که مصادر مزید همواره بر اساس قاعده و نظمی مشخص

می‌آیند، مثلاً مصدر فعل‌هایی که در الگوی «أَفْعَلَّ - يُفْعِلُّ» هستند همواره بر

وزن «إفْعَال» می‌آیند و یا مصدر فعل‌هایی که بر وزن «افْتَعَلَّ - يَفْتَعِلُّ» هستند،

تذکره: مفعول مطلق تأکیدی در جملات منفی را می‌توان با قید «هرگز، اصلاً» ترجمه کرد.

مثال: لا تَصِلْ إِلَى الْمَجْدِ وَصَوْلًا. ← به بزرگی هرگز نمی‌رسی.

۲) مفعول مطلق نوعی با مضاف الیه: با قیدهای «مثل، مانند» ترجمه می‌شود.

مثال: جَلَسْتُ جُلُوسًا عَلَى الْكُرْسِيِّ. ← مثل معلم روی صندلی نشستم.

۳) مفعول مطلق نوعی با صفت: از خود صفت استفاده می‌کنیم و در این حالت، غالباً خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم.

مثال: صَبْرًا صَبْرًا جَمِيلًا. ← به زیبایی (زیبا) صبر کردیم.

۴) ترجمه مفعول مطلق نوعی با جمله وصفیه:

۱) مصدر + ی + که + جمله وصفیه

۲) فعل + به‌گونه‌ای که + جمله وصفیه

مثال: خَافَ الرَّجُلُ خَوْفًا مَنَعَهُ عَنِ الذَّنْبِ ←

الف. مرد ترسید، ترسیدنی که او را از گناه منع کرد.

ب. مرد به‌گونه‌ای ترسید که او را از گناه منع کرد. (مرد ترسید به‌گونه‌ای که او را از گناه منع کرد.)

نکته: ۱) دقت کنید که ترجمه مفعول مطلق حتماً قبل از فعل

جمله قرار می‌گیرد نه در ابتدای جمله؛ مثلاً ترجمه «ذَهَبَ عَلَيَّ ذَهَابًا»، «علی قطعاً رفت» است، نه «قطعاً علی رفت». (این جمله معادل «إِنَّ عَلِيًّا ذَهَبَ» می‌باشد.)

۲) یادتان باشد اصولاً مفعول مطلق تأکیدی روی فعل تأکید دارد، ولی «إِنَّ» بر کل جمله تأکید می‌کند، پس مترادف هم نیستند.

مثال: • يَصْبِرُ الْمُؤْمِنُ صَبْرًا. ← مؤمن، حقیقتاً صبر می‌کند.

• إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَصْبِرُ. ← قطعاً مؤمن صبر می‌کند.

• يُعَلِّمُ الْأَبُ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ تَعْلِيمًا. ← پدر به فرزندش قرآن را حقیقتاً می‌آموزد.

• إِنَّ الْأَبَّ يُعَلِّمُ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ. ← به درستی که پدر به فرزندش قرآن را یاد می‌دهد.

تذکره: ۱) مضاف «ال»، «تنوین» و «نون» مثنی و جمع مذکر سالم

نمی‌گیرد؛ پس مفعول مطلق که مضاف الیه دارد این سه مورد را نمی‌پذیرد.

مثال: • عاش المؤمن العیش الصالحین. ← غلط است، چون «عیش» مضاف است و بدون «ال» می‌آید (عیش الصالحین).

• أذْكَرُ اللَّهِ ذَكَرًا الْمُتَّقِينَ. ← غلط است، چون «ذکر» مضاف است و باید بدون تنوین بیاید. (ذکر المتقین)

۲) اگر بعد از مصدر، حروف «و، ف، ثَمَّ، بَل، لِ، لَكِنْ، حَتَّى» بیاید، مفعول مطلق، تأکیدی است چون بعد از این حروف نه صفت می‌آید نه مضاف الیه نه جمله وصفیه.

مثال: خَرَجْنَا خُرُوجًا فَجَاءَ عَلِيٌّ بَعْدَنَا!

فعل مفعول جمله جدید است نه وصفیه.
وفاعل مطلق تأکیدی

همیشه «افتعال» است. حواستان باشد که این نوع مصادر در سؤالات مفعول مطلق نقش مهمی را ایفا می‌کنند، پس آن‌ها را به خوبی مرور کنید.

۲) حفظی، بی‌قاعده یا شماعی: این مصدرها را تا امروز از شما نخواستند و احتمال بسیار زیاد بعداً هم نخواهند خواست؛ چون دارای قانون وقاعده نیستند و باید از قبل آن‌ها را دیده باشید و بدانید که مثلاً مصدر «ذَهَبَ» می‌شود «ذَهَابًا» و یا مصدر «نَصَرَ» می‌شود «نَصْرًا»، پس نیازی به حفظ کردن این مصدرها نیست، ولی برای جمع شدن خیالتان مهم‌ترین مصدرهای بی‌قاعده را در ادامه می‌آوریم.

مرور انواع مصدر

۱) مصدرهای مزید (با قاعده): هشت گروه هستند:

ماضی	أَفْعَلْ	فَعَلْ	فَاعَلْ	تَفَعَّلْ	تَفَاعَلْ	اِنْفَعَلَ	اِسْتَفْعَلَ
مضارع	يُفْعِلُ	يُفَعِّلُ	يُفَاعِلُ	يَتَفَعَّلُ	يَتَفَاعَلُ	يَنْفَعِلُ	يَسْتَفْعِلُ
مصدر	إِفْعَالٌ	تَفْعِيلٌ	مُفَاعَلَةٌ (فِعَالٌ)	تَفَعُّلٌ	تَفَاعُلٌ	اِنْفِعَالٌ	اِسْتِفْعَالٌ

۲) مصدرهای معروف ثلاثی مجزئ: حفظ این موارد ضروری نیست اما خوب است که پرتکرارترین مصدرهای ثلاثی مجزئ را ببینید:

ماضی	مضارع	مصدر	ماضی	مضارع	مصدر
كَتَبَ	يَكْتُبُ	كِتَابَةٌ	هَجَمَ	يَهْجُمُ	هَجُومًا
نَصَرَ	يَنْصُرُ	نَصْرًا	ذَهَبَ	يَذْهَبُ	ذَهَابًا
خَرَجَ	يَخْرُجُ	خُرُوجًا	قَالَ	يَقُولُ	قَوْلًا
لَعِبَ	يَلْعَبُ	لَعِبًا	ذَكَرَ	يَذْكُرُ	ذِكْرًا
جَلَسَ	يَجْلِسُ	جُلُوسًا	خَافَ	يَخَافُ	خَوْفًا
صَبَرَ	يَصْبِرُ	صَبْرًا	تَلَا	يَتْلُو	تِلَاوَةً
ضَرَبَ	يَضْرِبُ	ضَرْبًا	رَغِبَ	يَرْغَبُ	رَغْبَةً
حَصَلَ	يَحْصُلُ	حُصُولًا	عَاشَ	يَعِيشُ	عَيْشًا، عَيْشَةً
بَاعَ	يَبِيعُ	بَيْعًا	دَعَا	يَدْعُو	دَعْوَةً
شَكَرَ	يَشْكُرُ	شُكْرًا	نَزَلَ	يَنْزِلُ	نُزُولًا
عَمَلَ	يَعْمَلُ	عَمَلًا	عَرَفَ	يَعْرِفُ	مَعْرِفَةً
نَجَعَ	يَنْجِعُ	نَجَاحًا	وَقَفَ	يَقِفُ	وُقُوفًا
وَصَلَ	يَصِلُ	وُصُولًا	رَجَا	يَرْجُو	رَجَاءً
فَتَحَ	يَفْتَحُ	فَتْحًا	طَارَ	يَطِيرُ	طَيْرَانًا
نَامَ	يَنَامُ	نَوْمًا	ظَلَمَ	يَظْلِمُ	ظُلْمًا
سَعَى	يَسْعَى	سَعْيًا	دَرَسَ	يَدْرُسُ	دِرَاسَةً، دِرْسًا
قَرَأَ	يَقْرَأُ	قِرَاءَةً	دَخَلَ	يَدْخُلُ	دُخُولًا
مَرَّ	يَمُرُّ	مُرُورًا، مَرًّا	قَامَ	يَقُومُ	قِيَامًا

ترجمه انواع مفعول مطلق

۱) مفعول مطلق تأکیدی: با قیدهای تأکیدی (حتماً، قطعاً، یقیناً، واقعاً، کاملاً، حقیقتاً و...) و در نزدیکی فعل ترجمه می‌شود.

مثال: تَابَ الْمُذْنِبُ تَوْبَةً. ← گناهکار واقعاً (قطعاً) توبه کرد.

۲۷۱. ب: «لَعْلُ» بیانگر امید و تمایل به انجام کار است؛ پس «قد يتحقق»: شاید محقق شود» درست است نه «هیچ امیدی در اتفاق افتادن جمله نیست».

ترجمه: «شاید که سخن باطل بر زبانمان جاری نشود».

۲۷۲. ب: «لَيْتَ» به همراه مضارع آمده، پس امکان تحقق کم است نه این که غیرممکن باشد. **ترجمه:** «کاش قومم بدانند چیزی را که خداوند به من بخشید».

۲۷۳. ب: «أَنَّ» برای ارتباط است نه تأکید.

ترجمه: «مردم گمان کردند که ابراهیم همان شکننده بت‌هایشان است».

۲۷۴. الف: «كَأَنَّ» با دو اسم آمده و بیانگر تشبیه است.

ترجمه: «آن‌ها مانند یاقوت و مرجان هستند».

۲۷۵. الف: کاربرد «لَعْلُ» «رَجَاء: امید» است.

ترجمه: «تقوای خدا را پیشه کنید شاید که رستگار بشوید».

۲۷۶. الف: «أَنَّ» برای ارتباط است نه تأکید.

ترجمه: «بدان که پیروزی همراه با شکیبایی است».

۲۷۷. الف: وقتی «لَيْتَ» داریم، یعنی امیدی به وقوع فعل نیست و احتمال تحقق آن کم است. **ترجمه:** «کاش شما از تنبلی در زندگی دوری کنید».

۲۷۸. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لا بِلَيْتَةٍ)

ترجمه: «هیچ بلایی سخت‌تر از نادانی نیست».

۲۷۹. لای نفی (مضارع): لا + مضارع (بدون تغییر آخر فعل) (لا يَزْحَمُ) **ترجمه:** «خداوند رحم نمی‌کند به کسی که به مردم رحم نمی‌کند».

۲۸۰. لای نفی (مضارع): لا + درباره خداوند و بیانگر یک جمله خبری است نه دستوری (لا يُضِيعُ: تباہ نمی‌کند).

ترجمه: «همانا خداوند پاداش نیکوکاران را تباہ نمی‌کند».

۲۸۱. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لَاذَنْبٍ)

ترجمه: «توبه‌کننده از گناه همانند کسی است که هیچ گناهی ندارد».

۲۸۲. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لَاإِيمَانَ)

ترجمه: «هیچ ایمانی همراه با سوء ظن (شک) نیست».

۲۸۳. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لَا عَمَلٍ)

تذکره: ممکن است برایتان سؤال شود که چرا «عمل» نمی‌تواند فعل ماضی

باشد؟ بله درست است، در حالت کلی «عمل» می‌تواند فعل ماضی باشد (انجام داد)، ولی چون قبل از آن حرف «لا» آمده قطعاً اسم است؛ زیرا «لا» فقط با مضارع و اسم می‌آید نه فعل ماضی. **ترجمه:** «هیچ کاری برای تو در جامعه نیست».

۲۸۴. لای نفی (مضارع): لا + مضارع بدون تغییر آخر فعل (لا تجتمع) **ترجمه:** «دو چیز در مؤمن جمع نمی‌شود: بخل و دروغ».

۲۸۵. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لا شَيْءَ)

ترجمه: «هیچ چیزی زیان‌آورتر از نادانی نیست».

۲۸۶. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (لا میراث)

ترجمه: «هیچ میراثی همانند تفکر نیست».

۲۸۷. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین «تَأْمَلُ» مصدر باب «تَفَعَّلُ» و اسم است، آن را با فعل اشتباه نگیرید.

ترجمه: «هیچ تفکری نزد جاهل نیست. (جاهل هیچ تفکری ندارد)».

۲۸۸. «لَا تُحْمَلُ»: تحمیل مکن» چون آخر فعل ساکن (نه) شده، پس نهی است، ولی «لای» بعدی چون با اسم (طاقه) آمده نفی جنس است.

ترجمه: «پروردگارا آنچه هیچ توانی نسبت به آن نداریم بر ما تحمیل مکن».

ترجمه: «اندوهگین نباش زیرا (قطعاً) خدا با ماست».

۲۴۲. «إِنَّ: بی‌گمان، به راستی» / «لَعْلُ: شاید، امید است»

۲۴۳. «كَأَنَّ: گویی» / «لَكِنَّ: ولی، اما» ۲۴۷. «إِنَّ: زیرا، قطعاً»

۲۴۴. «كَأَنَّ: گویی» ۲۴۸. «إِنَّ: قطعاً» / «وَلَكِنَّ: ولی، اما»

۲۴۵. «لَكِنَّ: ولی، اما» ۲۴۹. «أَنَّ: که»

۲۴۶. «لَيْتَ: کاش» ۲۵۰. «لَعْلُ: شاید، امید است»

۲۵۱. «كَأَنَّ» ← **ترجمه:** «سخنم را گوش کنید و به آن عمل کنید گویی اتفاقی رخ نداده است».

۲۵۲. «وَلَكِنَّ» ← **ترجمه:** «عاقل کسی نیست که خوب را از بد می‌شناسد، اما عاقل کسی است که بهترین را (از میان) دو بد می‌شناسد».

۲۵۳. «أَنَّ» ← **ترجمه:** «بدان که خداوند در دنیا نگهدار تو است».

۲۵۴. «لَأَنَّ» ← **ترجمه:** «برای چه کودک گریه می‌کند؟ زیرا او گرسنه است».

نکته: «لَأَنَّ» به معنای «زیرا» می‌باشد.

۲۵۵. «كَأَنَّ» ← **ترجمه:** «آن‌ها مانند یاقوت و مرجان‌اند».

۲۵۶. «إِنَّ» ← **ترجمه:** «بی‌گمان رحمت خدا از (سوی) نیکوکاران نزدیک است».

۲۵۷. «إِنَّ» ← **ترجمه:** «برای خوشبختی صبر کنید، زیرا (به درستی که) آن آسان به دست نمی‌آید» با توجه به ویژگیول می‌فهمیم که جای خالی اول جمله است و «إِنَّ» می‌آید نه «أَنَّ».

۲۵۸. «لَيْتَ» ← **ترجمه:** «کاش برای جبران اشتباهات به گذشته برگردم».

۲۵۹. «إِنَّ» ← **ترجمه:** «حقیقتاً سرودها وقتی با اخلاص سروده شوند برای شنوندگان ارزشمند است».

۲۶۰. «لَأَنَّ» ← **ترجمه:** «این بیمار نمی‌خواهد، زیرا احساس درد می‌کند».

۲۶۱. «لَيْتَ» ← **ترجمه:** «کشاورز آرزو داشت کاش باران بسیار نازل شود (ببارد)».

۲۶۲. الف ← **ترجمه:** «بی‌گمان خداوند پاداش نیکوکاران را تباہ نمی‌کند» «إِنَّ» رفع شک می‌کند و «لَكِنَّ» رفع ابهام.

۲۶۳. الف ← **ترجمه:** «دقت کنید که اصولاً «لَيْتَ» بیانگر آرزو و موضوعی است که تحقق آن سخت است، ولی یادتان باشد که «لیت» + ماضی» امکان تحقق ندارد. **ترجمه:** «کاش فریب آن مرد مزدور را می‌فهمیدم».

۲۶۴. الف: «إِنَّ»: تأکیدکننده بر کل جمله است. «لَعْلُ» برای امید است **ترجمه:** «بی‌گمان مآقرآن را به زبان عربی قرار دادیم امید است شما خردورزی کنید» ۲۶۵. الف: «إِنَّ»: تأکیدکننده بر کل جمله است.

ترجمه: «بدون شک حسادت خوبی‌ها را می‌خورد».

۲۶۶. الف: «كَأَنَّ» بیانگر تصور و گمان است.

ترجمه: «گویی خوشنود ساختن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود» ۲۶۷. ب: «كَأَنَّ» در این جمله بیانگر گمان است، چون با دو اسم نیامده و با ضمیر و فعل آمده. **ترجمه:** «برای دنیایت چنان کار کن گویی که تا ابد زندگی می‌کنی».

۲۶۸. ب: «إِنَّ» برای تأکید است و «لَكِنَّ» جمله قبل را کامل می‌کند. **ترجمه:** «آگاه باش که وعده خدا حق است، ولی بیشتر آن‌ها نمی‌دانند».

۲۶۹. الف: «أَنَّ» برای ارتباط بین دو جمله است. **ترجمه:** «ای مردم بدانید که کمال دین، طلب دانش و عمل به آن است».

۲۷۰. ب: در ساختار «لَيْتَ» + فعل مضارع ← احتمال وقوع فعل وجود دارد، ولی کم است؛ پس «الف» که می‌گوید جمله به زودی اتفاق می‌افتد غلط است. **ترجمه:** «کاش ورزشکاران درجات بالایی را کسب کنند».

۲۸۹. لای نهی: لا + مضارعی که نون آن حذف شده. (لا تقولوا)

ترجمه: «سخنی از رازهایتان را به دیگران نگویند.»

۲۹۰. لای نفی جنس: لا + اسم بدون «ال» و تنوین (تجلیل) مصدر باب «تفعیل» و اسم است، آن را با فعل اشتباه نگیرید.

ترجمه: «هیچ گرامی داشتنی در مراسم نیست.»

۲۹۱. هرگاه قبل از «لا» حروف «ان، کی، لکی، حتی» بیاید قطعاً نافییه است. حواستان باشد که ترجمه جمله به خاطر حضور «یجب» به شکل دستوری است. (او نباید تنبلی کند)، ولی نوع «لا» نفی است.

۲۹۲. «لای نفی مضارع» اگر قبل از «لا» ادات شرط (إن، مَنْ، ما، إذا) بیاید قطعاً «لا» از نوع نفی است حتی اگر آخر آن ساکن شود یا نونش حذف شود. **ترجمه:** «اگر تلاش نکنید شکست می خورید.»

۲۹۳. لای نفی جنس: «تعارف» مصدر باب «تفاعل» و اسم است.

ترجمه: «هیچ آشنایی ای از دوستان ندارم.»

۲۹۴. لای نهی: چون آخر فعل کسره گرفته «لا» از نوع نهی است، چون کسره (ب) در آخر فعل در اصل ساکن (ت) بوده که به دلیل برخورد با «ال» تبدیل به (ب) شده. **ترجمه:** «مؤمنی که هیچ گناهی ندارد نباید دروغ بگوید.»

۲۹۵. الف: آخر «لا یحزنن» ساکن شده، پس نهی است. (نباید اندوهگین کند)

۲۹۶. الف: انتهای فعل تغییر نکرده، پس نفی است. (سود نمی رساند)

۲۹۷. ب: انتهای فعل تغییر نکرده، پس نفی است. (سخن نمی گوید)

۲۹۸. ب: به ترتیب «لای» نهی و «لای» نفی داریم، چون نون «لا تُطعموا» غذا ندهید» افتاده و نون «لا تأکلون» نمی خورید» حذف نشده است.

۲۹۹. الف: انتهای فعل کسره (ب) گرفته، پس نهی است. (نخواه)

۳۰۰. ب: «لا» به همراه اسم آمده و نفی جنس است.

۳۰۱. الف: «لا» به همراه اسم آمده و نفی جنس است.

۳۰۲. ب: با توجه به حضور فعل امر (أطلبن) می فهمیم که «لا» نهی است. (تنبلی نکنید)

۳۰۳. ب: هر دو «لا» نافییه هستند. (اعتماد نمی کنم - وفا نمی کند)

۳۰۴. الف: «لا» اولی نون را حذف کرده، پس نهی است و «لا» دومی با «حتی» آمده، پس نفی است. (از من دور نشوید تا شکست نخورید.)

۳۰۵. الف: «تَجَنَّب» بر وزن «تَفَعَّل» و مصدر است.

۳۰۶. الف: «آلهة» جمع مکسر «إله» و مذکر می باشد.

نکته: هر جمع مکسری که «ة» داشته باشد مفرد آن مذکر است.

مثال: طَلَبَةٌ ← طالب / تلامذة ← تلمیذ

۳۰۷. الف: «أَسْوَأُ» بدترین» اسم تفضیل است.

۳۰۸. ب: «تَأْكُدْ» فعل ماضی باب «تَفَعَّل» است. (تَأْكُدْ - يَتَأْكُدْ - تَأْكُدْ)

۳۰۹. الف: جمع مکسر «بِسن» (دندان) می باشد.

۳۱۰. الف: «المیراث» مفرد است و جمع آن «الموارث» می باشد.

۳۱۱. الف: «ظئیر» به معنای پرنده و اسم است.

۳۱۲. ب: «قربان» جمع مکسر «قربان» است.

۳۱۳. الف: «نار» مؤنث معنوی است، مثل «نفس، شمس، ارض، دار، سماء، روح».

۳۱۴. ب: مصدر باب «إفعال»، همچنین وزن «إفعال» مفرد و وزن «أفعال» جمع است.

مثال: إْحْکَام ← مفرد / إْحْکَام ← جمع

۳۱۵. الف: هر جمعی که «ات» بگیرد جمع مؤنث سالم است به جز «أصوات»، أموات، آیات و أوقات»

۳۱۶. ب: «دُنیا» بر وزن «فُعَلی» و مؤنث است.

۳۱۷. ب: «عَفاف» پاکدامنی» مفرد و مصدر است.

۳۱۸. ب: «دار» نیز مؤنث معنوی است.

۳۱۹. الف: مصدر باب «افتعال» و مفرد است.

۳۲۰. الف: «تُذْرِكُ» فعل مضارع مجهول از فعل مزید «تُذْرِكُ» است.

۳۲۱. الف: «يُتْرِكُ» فعل مضارع مجهول و ثلاثی مجزء است. (تَرْكٌ - يَتْرِكُ)

۳۲۲. مفعول / صفت **ترجمه:** «بی گمان خدا کسانی را که صف بسته در راه او می جنگند دوست می دارد؛ آن ها مثل ساختمانی استوارند.»

۳۲۳. «إخوان» مضاف و «الشیاطین» مضاف الیه است.

۳۲۴. مفعول / صفت

ترجمه: «خداوند پیامبران را برایشان فرستاد تا راه راست را آشکار کنند.»

۳۲۵. مبتدا / خبر / صفت **ترجمه:** «فریب فقط ابزاری برای انسان ضعیف است.»

نکته: بعد از «إنما» یا مبتدا و خبر می آید یا فعل و فاعل: پس «إنما» در نوع جمله تأییری ندارد.

۳۲۶. مبتدا / صفت **ترجمه:** «افتخار، تنها به خریدی استوار و شرم و پاکدامنی و ادب است.»

۳۲۷. مضاف الیه / جارو مجرور **ترجمه:** «پس صبر پیشه کن زیرا که وعده خدا حق است و برای گناهت طلب آمرزش کن.» حواستان باشد که «وَعَدَ اللهُ: خدا وعده داد» با «وَعَدَ اللهُ: وعده خدا» متفاوت است.

۳۲۸. مفعول / مجرور به حرف جر / مضاف الیه / مضاف الیه

ترجمه: «(سخن) باطل را از اهل حق نگیرید و نقد کننده سخن باشید.»

۳۲۹. مبتدا / مضاف الیه / جمله وصفیه (صفت از نوع جمله) / خبر. **ترجمه:** «هر خوراکی که نام خدا بر آن یاد نشود ... هیچ برکتی در آن نیست.»

۳۳۰. مبتدا / جارو مجرور **ترجمه:** «آن کتاب که هیچ شکی در آن نیست، هدایتی برای پرهیزگاران است.»

۳۳۱. فاعل / مضاف الیه / خبر

ترجمه: «به راستی مؤمنانی که در نمازشان فروتن هستند، رستگار شده اند.»

۳۳۲. مفعول (مفعول دوم) / صفت

ترجمه: «و آسمان را سقفی نگه داشته شده قرا دادیم.»

یادآوری: برخی از فعل ها می توانند دو مفعول بگیرند.

مثال: جَعَلَ، رَزَقَ، حَمَلَ، آتَى، أَعْطَى، كَلَّفَ، حَسِبَ، ظَنَّ

۳۳۳. «مبتدا / مفعول / صفت / مجرور به حرف جر

ترجمه: «امید، نقش مهمی را در موفقیت بشر ایفا می کند.»

۳۳۴. مبتدا / خبر / مضاف الیه

ترجمه: «دروغ همان خراب کننده ایمان است.»

۳۳۵. مفعول / مضاف الیه / مضاف الیه

ترجمه: «و از من و کشورم (سرزمینم) از (در مقابل) پیشامدهای بد نگهداری کن.»

۳۳۶. فاعل / مضاف الیه **ترجمه:** «ابراهیم تبراروی شانه کوچک ترین بت ها ویزان کرد.»

۳۳۷. فاعل / مفعول **ترجمه:** «خدا رحم نمی کند به کسی که به مردم رحم نمی کند.»

تذکر: ممکن است مفعول با حرف اضافه ترجمه شود؛ مثل «الناس» در عبارت صورت سؤال.

مثال: وَعَدَ التَّلْمِیذُ الْأُمَّمَ التَّقْدَمَ. ←

فعل فاعل مفعول مفعول ۲

دانش آموز به مادر، پیشرفت را وعده داد.

